

ВИСНОВОК
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Загороднюка Дмитра Андрійовича на тему:
«Правова обізнаність як чинник реформування
правової системи України»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 081 «Право»

Висновок підготовлений за результатами публічної презентації дисертації на тему «Правова обізнаність як чинник реформування правової системи України», виконаної здобувачем кафедри теорії, історії держави і права та філософії права Загороднюком Дмитром Андрійовичем на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право», що відбулася на засіданні Міжкафедрального наукового семінару юридичного факультету Донецького національного університету імені Василя Стуса (протокол № 8 від 12 грудня 2025 р.).

Науковий рівень дисертації відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44. Дисертація містить науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, а саме: сформульовано й обґрунтовано концептуальні положення щодо правової обізнаності як системоутворюючого чинника сучасної правової культури, розкрито її зміст, структуру та рівні формування, встановлено взаємозв'язок правової обізнаності з правосвідомістю, правовою поведінкою і легітимністю правової системи, а також визначено її роль у реформуванні правової системи України в умовах демократичного розвитку та цифрової трансформації.

Сучасна правова теорія дедалі частіше звертається до категорії правової обізнаності як комплексного феномену, що поєднує знання про право, здатність критично осмислювати правову дійсність та готовність до свідомої правомірної поведінки. Умови трансформації правової системи України, демократичних реформ, євроінтеграційних процесів і цифровізації суспільних відносин зумовлюють необхідність переосмислення традиційних підходів до правового виховання, правової освіти та правосвідомості, оскільки формальне засвоєння правових норм без їх внутрішнього прийняття не забезпечує ефективного функціонування права та його легітимності в суспільстві. Саме правова обізнаність постає тим чинником, який опосередковує взаємозв'язок між нормою права, правовою культурою та реальною юридичною практикою.

Українська правова система формувалася у межах європейської правової традиції, однак тривалий період перебування без власної державності, переважання пропаганди як домінуючої форми виховання та домінування ідеологізованих моделей правового мислення призвели до деформацій правосвідомості, зниження довіри до правових інституцій і поширення інструментального ставлення до права. Відновлення державної незалежності

у 1991 р., прийняття Конституції України у 1996 р., а також подальші конституційні, судові й адміністративні реформи актуалізували потребу не лише у зміні законодавства, а й у формуванні нової якості правової культури громадян, заснованої на усвідомленому сприйнятті права, критичному мисленні та здатності до активної участі у правових і демократичних процесах. У цьому контексті правова обізнаність набуває значення системоутворюючого елементу реформування правової системи України, що визначає ефективність реалізації прав і свобод людини та стабільність правопорядку.

Дослідження правової обізнаності як чинника реформування правової системи України органічно пов'язане з науковою тематикою факультету у сфері теорії держави і права, правової культури, правосвідомості та сучасних трансформацій права. Обрана тема відповідає актуальним напрямкам наукових пошуків, спрямованих на осмислення інтелектуально-ціннісних засад права, розвитку людиноцентричної правової моделі та адаптації правової науки до викликів цифрового й інформаційного суспільства.

Таким чином, актуальність системного дослідження правової обізнаності як чинника реформування правової системи України вбачається у наступному:

- по-перше, у відсутності в сучасній вітчизняній юридичній науці цілісної концепції правової обізнаності як самостійної наукової категорії, здатної пояснити її системоутворюючу роль у функціонуванні та трансформації правової системи України;

- по-друге, у необхідності наукового переосмислення ролі правової обізнаності не лише як елементу правової культури чи правової освіти, але як активного чинника впливу на правотворчі процеси, правозастосовчу діяльність, рівень довіри до правових інституцій та реальну ефективність правових реформ;

- по-третє, у потребі переорієнтації реформування національної правової системи з формально-нормативних змін на людиноцентровану модель, в якій підвищення рівня правової обізнаності розглядається як необхідна передумова імплементації європейських стандартів, забезпечення верховенства права та сталого розвитку демократичної правової держави.

Теоретичну основу дисертаційного дослідження склали праці таких вчених, як: А. В. Баровська, Д. М. Белов, С. В. Богачов, П. К. Бородайко, І. О. Варакута, О. Ю. Водяников, П. П. Воробієнко, А. П. Гетьман, О. С. Голіков, В. Є. Голка, К. А. Гончарук, Н. А. Горбова, Ю. В. Гоцуляк, Н. В. Давидова, О. Г. Данільян, Ж. З. Денисюк, В. О. Єрмоленко, І. М. Жаровська, М. Д. Ждан, В. П. Заблоцький, В. А. Завгородній, О. В. Зайчук, О. М. Зубатенко, Г. П. Клімова, М. П. Козирєв, Т. А. Коляда, У. З. Коруц, С. В. Коч, Ю. В. Кривицький, І. Ю. Марко, Х. М. Маркович, Т. В. Михайліна, А. М. Михайлов, В. В. Муж, О. М. Нестеренко, Л. О. Нікітенко, І. В. Новосад, Н. М. Оніщенко, О. В. Парута, Т. О. Пікуля, А. О. Поляков, О. Є. Проць, Р. А. Сербин, О. Ф. Скаун, Д. С. Слінько, І. Є. Словська, І. С. Смазнова, С. О. Сунегін, М. В. Суходоля, В. Я. Тацій, С. О. Терепищій, С. О. Терно, В. М. Тertiшник, М. П. Требін, Ю. В. Узун, Т. В. Федорів, У. О. Цмоць, В. З. Чорнописька, М. Б. Шевців, М. В. Шпікер, А. О.

Штанько та ін. Також були використані доробки зарубіжних дослідників: Beckley T., Bunga G.A., Bylund J., Capote L., Chandra S., Cody A., Du Plessis M., Gibson R. K., Haxhiu B., Jaria A., Leka A., Leo R.P., Lührmann A., Lusoli W., Maduafor N., Maidin B., McCrate T., Merkel W., Moti S., O'Grady N., Pandey A., Parkins J., Pleasence D., Porwokerto A.V., Shaw D., Sheppard S., Soegianto S., Sudarmanto K., Sukarna K., Syafaruddin Mappisabbi A.M., Ward S., Zanzotto F. M.

Таким чином, викладене вище вказує на те, що наукове дослідження та всебічний розгляд проблеми правової обізнаності як чинника реформування правової системи України має як науково-теоретичне, так і практично-правове значення.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідної діяльності юридичного факультету Донецького національного університету імені Василя Стуса в рамках тем «Правові механізми забезпечення, охорони і захисту прав людини» (ДР № 0122U002369) та «Права людини в умовах воєнного стану: реалізація, гарантії та захист» (ДР № 0124U004605), у межах яких дисертантом досліджено правову обізнаність у її діалектичному взаємозв'язку з правовою системою, правовою культурою, правосвідомістю та юридичною практикою в умовах сучасних трансформаційних процесів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота є одним з перших комплексних і системних теоретико-правових досліджень правової обізнаності як самостійної наукової категорії та системоутворюючого чинника розвитку і функціонування правової системи України. Наукова новизна одержаних результатів конкретизується у таких наукових положеннях і висновках:

уперше:

– запропоновано авторське визначення правової обізнаності як індивідуального когнітивно-практичного стану, що охоплює критичне знання змісту права, уміння застосовувати його на практиці та готовність діяти відповідно до правових норм, який формується через особистий досвід взаємодії з правом і забезпечує здатність особи орієнтуватися у правовому середовищі, приймати обґрунтовані правові рішення та реалізовувати свої права й обов'язки; структурно правова обізнаність у дисертації розглядається як поєднання трьох взаємопов'язаних елементів: критичного правового знання, практичної правової компетентності та усвідомленої здатності реалізовувати й захищати свої права; встановлено, що правова обізнаність не зводиться до поінформованості, а є процесом і результатом формування особистісного правового досвіду, який забезпечує свідоме правове мислення та ефективну участь у правових відносинах;

– запропоновано авторську концепцію структурної інтеграції правової освіти, правового виховання, правової поінформованості, правової соціалізації та правової обізнаності в єдину багаторівневу модель правової культури і обґрунтовано, що ці категорії формують послідовну ієрархію рівнів правового розвитку особи, де правова обізнаність виступає найвищим рівнем – критично-рефлексивною формою правового мислення, що поєднує знання, досвід, здатність до правової ідентифікації соціальних взаємодій та готовність

до правореалізаційної поведінки; такий підхід уперше дозволив розглядати правову обізнаність не ізольовано, а як системоутворюючий елемент правової культури та ключову умову її розвитку;

- запропоновано авторську модель комплексних заходів підвищення правової обізнаності населення (2025–2027 рр.), яка інтегрує правову, освітню й цифрову політику держави в єдину стратегічну рамку сталого розвитку правової культури та містить чіткі індикатори ефективності (KPI), зокрема індекси правової обізнаності та цифрової правової спроможності, механізми інституційної підтримки (правові хаби), освітні модулі та інструменти розвитку цифрової правової компетентності, механізми формування інфраструктури цифрової правової компетентності, включно з CPD-курсами для держслужбовців і моніторингом динаміки правової обізнаності, і яка може бути покладена в основу розроблення Національної програми підвищення правової обізнаності з подальшим доповненням її бюджетними й управлінськими механізмами;

- емпіричним шляхом статистично значущо підтверджено, що рівень правової обізнаності громадян прямо впливає на їхні легітимацийні установки: чим вищим є рівень знань про право, тим сильнішою є довіра до правових інституцій та готовність співпрацювати з ними; окремо доведено існування суттєвої залежності між здатністю розпізнавати юридичний зміст повсякденних ситуацій та готовністю звертатися по правову допомогу; отримані результати засвідчують ключову роль когнітивних чинників у формуванні правової поведінки та механізмів правореалізації.

удосконалено:

- підхід до правової соціалізації та правового виховання шляхом трансформації інформаційного впливу із засобу ідеологічного нав'язування на інструмент розвитку критичного правового мислення та внутрішньої мотивації особи; доведено недоцільність використання правової пропаганди як методу виховання через її маніпулятивний та примусовий характер; обґрунтовано розгляд правової обізнаності як комплексного результату правового виховання через переконування як етичної альтернативи пропаганді, що сприяє свідомому дотриманню права, саморегуляції поведінки громадян та формуванню демократичних установок; визнано, що суттєві методи можуть мати обмежене застосування у надзвичайних чи кризових умовах, проте їх використання потребує обережності, щоб не знецінювати критичне мислення та усвідомлення цінностей права;

- методологічний підхід до дослідження правової обізнаності шляхом аналізу нормативно-правової бази України крізь призму принципів сталого розвитку, закріплених у міжнародних і національних джерелах, і показано, що вперше було введено методологічну рамку правової обізнаності, яка ґрунтується на синтезі принципів сталого розвитку, прав людини та глобального бачення правової культури; це дозволило виявити, що українське законодавство формує не лише внутрішньодержавну модель правової культури, а глобалізовану концепцію правової обізнаності, зорієнтовану на

сталий розвиток, інклюзивність і міжсекторальну співпрацю держави, громадянського суспільства та міжнародних партнерів.

- співвідношення правової ідеології, правосвідомості, правової обізнаності та правової культури шляхом виявлення їх функціональної взаємозалежності та показано, що ці категорії утворюють послідовний ланцюг формування правової поведінки – від ціннісних орієнтирів до практичних соціально-правових практик – що дозволяє поглибити аналіз інтелектуально-ціннісних основ права;

- класифікацію деформацій правосвідомості шляхом виділення окремої групи викривлень, пов'язаних із помилковою впевненістю особи у власних правових знаннях, уявному контролі над правовою ситуацією та переконаності у власній правоті; показано, що такі деформації виникають тоді, коли суб'єкт переоцінює свій рівень правової компетентності та не усвідомлює меж власних знань, що призводить до неправильної оцінки правових ситуацій і підвищує ризики правопорушень; на основі цього підходу розкрито внутрішні механізми формування подібних викривлень у структурі правосвідомості;

- підхід до трактування парадоксів легітимності як когнітивно-нормативного механізму, що спричиняє деформації правової свідомості та культури, проявляючись у зміщенні від ціннісного сприйняття права до його інструментального використання; обґрунтовано, що правова обізнаність виконує стабілізуючу функцію, пом'якшуючи вплив цих парадоксів та відновлюючи баланс між формальною законністю і морально-ціннісним сприйняттям права.

дістали подальшого розвитку:

- доктринальні положення, які спираються на системний аналіз нормативно-правової бази України, ґрунтовне переосмислення якого доводить, що після 2017 року відбулося зміщення акцентів у державній політиці від оцінювання рівня правових знань через правову освіту до визнання правової обізнаності як самостійної цінності, що передбачає когнітивне осмислення, критичну оцінку та практичне застосування правових знань у повсякденній діяльності; у такий спосіб засвідчено перехід від інформаційного до інтелектуально-ціннісного типу сприйняття права;

- наукові підходи до розуміння правової обізнаності як чинника, що запобігає викривленням правосвідомості та формує критичне ставлення до права; запропоновано практичний підхід до подолання таких деформацій через застосування інтерактивних методів правової освіти та цифрових інструментів для постійного оновлення правових знань;

- положення про взаємодетермінацію правової обізнаності та юридичної практики і показано, що правова обізнаність створює замкнене коло саморозвитку правової системи, у якому норма права відтворюється через досвід, комунікацію та етичну рефлексію;

- концепція юридичної практики як чинника правової культури, у якій правозастосування (правові позиції), інституції безоплатної правничої

допомоги та юридичні клініки розглядаються як практичні механізми трансформації правових знань у поведінкову активність громадян, забезпечуючи зв'язок між професійною та буденною правосвідомістю;

– уявлення про юридичну практику як соціокультурне явище, що трансформується під впливом цифровізації, глобалізації та партисипаторних моделей демократії; доведено, що цифрові технології змінюють не лише інструментарій правореалізації, а й структуру правосвідомості, формуючи нові моделі комунікації між державою та громадянами; доповнено підхід до розуміння правової обізнаності в умовах цифрової трансформації: обґрунтовано її двокомпонентну природу як поєднання правової та цифрової компетентності, що утворюють єдину категорію *digital legal consciousness* – когнітивно-ціннісний стан особи, яка володіє здатністю критично мислити, оцінювати алгоритмічні рішення та забезпечувати етичний контроль над автоматизованими процесами правореалізації.

Метою дослідження є комплексний науковий аналіз правової обізнаності як складного соціально-правового явища, з'ясування її змісту та структурних характеристик, а також виявлення її ролі й значення у розвитку та ефективному функціонуванні правової системи сучасної України.

Теоретичне значення отриманих результатів полягає в тому, що у дисертації обґрунтовано нові науково-теоретичні положення щодо правової обізнаності як чинника розвитку та реформування правової системи України, розкрито її місце й роль у структурі правової культури, правосвідомості та правової ідеології, а також визначено механізми її впливу на юридичну практику.

Серед нових результатів можна виокремити такі найбільш істотні:

- уточнено понятійно-категоріальний апарат дослідження правової обізнаності та визначено її відмінність від суміжних правових категорій;
- обґрунтовано структурну модель правової обізнаності як єдності критичного правового знання, практичної правової компетентності та здатності до усвідомленої правової дії;
- з'ясовано еволюцію підходів до формування правової обізнаності в Україні від ідеологізованих моделей правового виховання до сучасної людиноцентричної та ціннісно-орієнтованої парадигми;
- досліджено роль правової обізнаності у запобіганні деформаціям правосвідомості та правової культури, зокрема правовому нігілізму, інфантилізму та інструментальному ставленню до права;
- виявлено вплив цифровізації та сучасних соціокультурних трансформацій на зміст і форми правової обізнаності та обґрунтовано необхідність розвитку цифрової правової спроможності громадян.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у можливості їх використання для удосконалення державної політики у сфері правової освіти, правопросвітництва, підвищення довіри до правових інститутів, а також для розвитку практикоорієнтованих моделей підготовки

правників і формування правової культури громадян в умовах цифрової трансформації суспільства.

Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані:

- у науково-дослідній сфері – як емпірично обґрунтована база для подальших досліджень правової обізнаності, правосвідомості, легітимності права та правової поведінки, зокрема шляхом застосування розроблених індексів (General Legal Awareness, Issue Spotting Index, Legal Behavior Index) і статистичних моделей аналізу взаємозв'язку між правовими знаннями, довірою до правових інститутів та готовністю до правореалізаційної поведінки (Додаток Б);

- у правотворчій та управлінській діяльності – під час розроблення та впровадження програмних і стратегічних документів у сфері правової освіти, правової поінформованості та цифрової правової компетентності населення, зокрема при формуванні концептуальних засад і механізмів реалізації Національної програми підвищення правової обізнаності населення на 2026–2030 роки, включно з індикаторами оцінювання ефективності, системою моніторингу та міжвідомчої координації (Додаток Г);

- у правозастосовній та правопросвітницькій практиці – для підвищення ефективності комунікації між громадянами та правовими інститутами, зниження рівня правового нігілізму і зміцнення довіри до судової, законодавчої та виконавчої гілок влади на основі емпірично підтвердженого зв'язку між рівнем правової обізнаності та легітимаційними установками громадян;

- у навчальному процесі – при викладанні дисциплін «Теорія держави і права», «Конституційне право України», «Інформаційне право», а також при розробленні навчальних курсів і модулів, спрямованих на формування критичного правового мислення, здатності розпізнавати юридичний контекст життєвих ситуацій та практичної правової компетентності;

- у сфері професійної підготовки правників – для впровадження практикоорієнтованих моделей навчання, зокрема запропонованої моделі правничої резидентури як етапу післядипломної професійної підготовки, спрямованої на інтеграцію теоретичних знань, етичної рефлексії та реальної юридичної практики (Додаток Д).

Окремі положення та результати дисертаційного дослідження впроваджені в освітню та правопросвітницьку діяльність у межах інноваційного освітнього проекту «Lex Start: освітньо-кар'єрна платформа для молодих правників» Освітньої академії UAdvise, що підтверджується актом про впровадження (Додаток Д), а також апробовані шляхом проведення масштабних емпіричних досліджень із використанням анкетування, статистичного аналізу та програмного забезпечення SPSS Statistics (Додатки Б, В).

Результати дослідження доповідались та обговорювались на: VI Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій 85-річчю від дня

народження доктора юридичних наук, професора, академіка-засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Леоніда Петровича Юзькова «Правові засади організації та здійснення публічної влади» (м. Хмельницький, 31 березня 2023 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Осінні юридичні читання – 2023» «Сучасні проблеми законодавства, практики його застосування та юридичної науки» (м. Вінниця, 23 листопада 2023 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Права людини в глобалізованому світі: сучасний стан, шляхи реалізації та механізми захисту» (м. Харків, 19 квітня 2024 р.); XVI міжнародній науково-практичній конференції «Закарпатські правові читання. Сталий розвиток та інституційна спроможність в умовах війни: національний та міжнародно-правовий аспекти» (м. Ужгород, 26–27 квітня 2024 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Весняні юридичні читання – 2024» «Сучасні проблеми законодавства, практики його застосування та юридичної науки» (м. Вінниця, 25-26 квітня 2024 р.); VIII Міжвузівській науково-теоретичній конференції «Права людини, держава та суспільство в умовах воєнного стану» (м. Київ, 22 жовтня 2024 р.).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, що містяться в дисертаційній роботі. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, що містяться в дисертаційній роботі, забезпечується використанням комплексу загальнонаукових і спеціально-правових методів наукового пізнання, адекватних меті, завданням та предмету дослідження, а також поєднанням теоретичного аналізу з емпіричними методами. Застосування загального діалектичного методу дало змогу розкрити правову обізнаність як динамічний і суперечливий процес, що формується у взаємодії правової освіти, правового виховання, поінформованості, соціалізації та юридичної практики, а також виявити взаємозалежність між правовою обізнаністю і якістю правової поведінки та юридичної практики (підрозділи 1.1, 3.1, 3.2). Системний підхід дозволив розглядати правову обізнаність, правосвідомість, правову ідеологію та юридичну практику як взаємопов'язані елементи єдиної структури правової культури, у межах якої зміни когнітивного рівня зумовлюють трансформації ціннісних і поведінкових установок (підрозділи 2.2, 2.3, 3.1, 3.2). За допомогою структурно-функціонального методу виокремлено ключові компоненти правової обізнаності, визначено її функції (когнітивну, регулятивну, ціннісно-орієнтаційну, комунікативну) та обґрунтовано її роль як практичного рівня правової свідомості, що забезпечує інтеріоризацію правових норм і принципів у поведінці суб'єктів права (підрозділи 1.1, 2.1, 3.1). Аксіологічний метод уможливив дослідження правової обізнаності як ціннісної категорії, пов'язаної з ідеями гуманізму, відповідальності, свободи і людської гідності, а також як чинника забезпечення етичного виміру юридичної практики й людського контролю над цифровими та алгоритмічними процесами у праві (підрозділи 1.1, 3.1, 3.2). Застосування соціологічного та комунікативного методів дало змогу розкрити формування правової обізнаності через

повсякденний досвід взаємодії громадян із правовими інститутами, а також осмислити юридичну практику і судові рішення як форми правової комунікації між державою і суспільством (підрозділи 1.1, 3.1). Статистичний метод забезпечив емпіричну перевірку теоретичних положень дисертації. За результатами статистичних спостережень підтверджено наявність статистично значущого зв'язку між рівнем правової обізнаності та довірою до правових інститутів, а також встановлено залежність між здатністю розпізнавати юридичний контекст життєвих ситуацій (Issue Spotting Index) та готовністю до правореалізаційної поведінки і звернення по правову допомогу (підрозділи 2.3, 3.1). Серед спеціально-правових методів ключову роль відіграли формально-юридичний, історико-правовий і порівняльно-правовий методи, які дали змогу проаналізувати нормативне закріплення правової обізнаності, еволюцію державної політики у цій сфері, а також зіставити національні підходи з міжнародними концепціями правоспроможності, правової грамотності та клінічної правничої освіти (OECD, CLE) (підрозділи 1.2, 1.3, 3.1, 3.2). Застосування герменевтичного методу дозволило осмислити правову обізнаність як процес інтерпретації права у свідомості людини через особистий досвід, цінності та правову комунікацію, а також виявити її роль у подоланні деформацій правосвідомості та реконструкції правової ідеології (підрозділи 2.2, 2.3, 3.1).

Таким чином, поєднання теоретичних і емпіричних методів дослідження забезпечило належний рівень наукової обґрунтованості та достовірності отриманих результатів і підтверджує їх відповідність сучасним вимогам юридичної науки.

Список праць, опублікованих за темою дисертації. За темою дисертаційного дослідження опубліковано 4 наукових статті у фахових наукових виданнях України, а також 6 тез доповідей на науково-практичних конференціях, а саме:

Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Гринюк Р. Ф., Загороднюк Д. А. Теоретико-методологічні засади дослідження поняття правової обізнаності. *Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2022. № 1. С. 5-21. URL: <https://jpchdnu.donnu.edu.ua/article/view/13267>

DOI: <https://doi.org/10.31558/2786-5835.2022.1.1>

2. Загороднюк Д. А. До питання доцільності використання правової пропаганди як форми правового виховання. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 6. С. 39-45. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/294243>

DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.06.6>

3. Загороднюк Д. А. Сучасні детермінанти правової обізнаності. *Науковий вісник УжНУ. Серія: Право*. 2024. №83. С. 44-49. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/308642>

DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.83.1.5>

4. Загороднюк Д. А. Правова ідеологія і правова обізнаність: взаємодія теоретичних і практичних рівнів правової культури. *Аналітично-*

порівняльне правознавство. 2025. № 6. 2025. № 6. С. 70-75. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/345899>

DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.1.10>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Загороднюк Д. А. Правова пропаганда: до питання новелізації форм правового виховання у контексті доктрини конституційної демократії. *Правові засади організації та здійснення публічної влади: збірник тез VI Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 85-річчю від дня народження доктора юридичних наук, професора, академіка-засновника НАПрНУ, першого Голови Конституційного Суду України Леоніда Петровича Юзькова* (м. Хмельницький, 31 березня 2023 р.). Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2023. С. 177-180.

2. Загороднюк Д. А. Електронна демократія як форма громадської участі на прикладі опитувань на Поталі Дія. *Сучасні проблеми законодавства, практики його застосування та юридичної науки: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Осінні юридичні читання – 2023»* (м. Вінниця, 23 листопада 2023 р.). Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2023. С. 148-152.

3. Загороднюк Д. А. Онлайн-деліберация, політичний краудсорсинг, стейкхолдерство: сучасні обличчя партисипаторної демократії. *Права людини в глобалізованому світі: сучасний стан, шляхи реалізації та механізми захисту: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Харків, 19 квітня 2024 р.). Харків: Держ. біотехнологічний ун-т. С. 201-205.

4. Загороднюк Д. А. Партисипативна та деліберативна демократія в Україні: потреби сьогодення, перспективи розвитку, проблемні питання. *Закарпатські правові читання. Сталий розвиток та інституційна спроможність в умовах війни: національний та міжнародно-правовий аспекти : Матеріали XVI міжнародної науково-практичної конференції* (м. Ужгород, 26–27 квітня 2024 р.). Ужгород: Ужгородський національний університет, 2024. С. 122-125.

5. Загороднюк Д. А. Медіакомпетентність як інструмент посилення демократичних процесів та правової обізнаності. *Сучасні проблеми законодавства, практики його застосування та юридичної науки: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Весняні юридичні читання – 2024»* (м. Вінниця, 25-26 квітня 2024 р.). Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2024. С. 42-46.

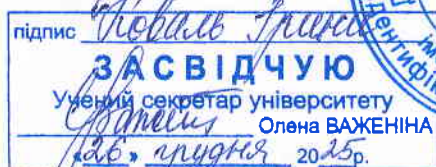
6. Загороднюк Д. А. Діалектика взаємодії правової обізнаності та правової ідеології. *Права людини, держава та суспільство в умовах воєнного стану: Збірник матеріалів VIII Міжвузівської науково-теоретичної конференції* (м. Київ, 22 жовтня 2024 р.). Київ.: КТГГ, 2024. С. 32-35.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Загороднюка Дмитра Андрійовича «Правова обізнаність як чинник реформування правової системи України» відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам п. п. 6, 7, 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової

спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та може бути представлена до публічного захисту на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Головуючий на засіданні:

декан юридичного факультету
Донецького національного університету
імені Василя Стуса
доктор юридичних наук, професор

[Signature] **Ірина КОВАЛЬ**